

Opettajien käsityksiä oppilaiden häiriökäytöksen taustasyistä

Kasvatustiede
Kandidaatintutkielma

Laatijat:
Salla Hautamäki
Vilma Vuokko

24.4.2026
Turku

Kandidaatintutkielma

Tutkinto-ohjelma, oppiaine: Luokanopettajan tutkinto-ohjelma

Tekijät: Salla Hautamäki ja Vilma Vuokko

Otsikko: Opettajien käsityksiä oppilaiden häiriökäytöksen taustasyistä

Ohjaaja: Yliopistonlehtori Elisa Vilhunen

Sivumäärä: 35 sivua, 3 liitesivua

Päivämäärä: 24.4.2026

Avainsanat: Häiriökäytös, häiriökäytöksen taustasyyt, pedagoginen toiminta, työrauha

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää opettajien käsityksiä häiriökäytöksen taustasyistä. Tutkimusaihetta syvennettiin tutkimalla myös sitä, miten opettajat ovat saaneet tietoa häiriökäytöksen taustasyistä ja vaikuttaako tieto taustasyistä opettajan pedagogiseen toimintaan. Aihe on mielenkiintoinen tutkittavaksi, sillä oppilaiden häiriökäytös on osa jokaisen opettajan työtä. Häiriökäytöksen on todettu lisääntyneen viime vuosina, joten tutkimuksen aihe on erittäin ajankohtainen.

Tutkimus toteutettiin kvalitatiivisena tutkimuksena ja tarkemmaksi tutkimusmenetelmäksi valikoitui puolistrukturoitu haastattelu, sillä sen avulla saimme mahdollisimman kattavia vastauksia. Tutkimukseen osallistui viisi alakoulussa työskentelevää opettajaa, jotka valittiin lähipiiristämme. Tutkimustulosten analyysimenetelmänä käytettiin aineistolähtöistä sisällönanalyysia.

Tutkimustulosten mukaan merkittävimpiä opettajien tunnistamia oppilaiden häiriökäytöksen taustasyitä olivat yksilöön liittyvät tekijät, kodin ja perheen tekijät sekä vuorovaikutussuhteisiin liittyvät tekijät. Opettajat saivat tiedon häiriökäytöksen taustasyistä useimmiten moniammatillisen yhteisön eri toimijoilta, huoltajilta, oppilailta itseltään tai pedagogisista asiakirjoista. Tiedonkulku koettiin lähtökohtaisesti sujuvaksi. Tieto häiriökäytöksen taustasyistä auttoi opettajaa kohdentamaan ja ennakoimaan pedagogisia ratkaisujaan.

Tutkimuksen tulokset tarjoavat arvokasta tietoa, jota opettajat voivat hyödyntää turvallisen oppimisympäristön kehittämisessä. Tutkimustulokset tukevat ajatusta siitä, että kaikki tieto oppilaan tilanteesta on arvokasta opettajalle. Luokanhallintataidot ovat opettajan työn ydintä ja monesti vasta kokemuksen kautta opittuja, jonka takia niitä tulisi harjoitella enemmän jo opettajankoulutuksessa.

Sisällysluettelo

1	Johdanto	3
1.1	Häiriökäytös	5
1.2	Häiriökäytöksen taustasyyt	5
1.3	Opettajan pedagoginen toiminta	6
2	Tutkimuskysymykset	7
3	Tutkimusmenetelmät	8
3.1	Osallistujat	9
3.2	Tutkimuksen toteutus	9
3.3	Aineiston käsittely	11
3.4	Tutkimuksen eettisyys	14
4	Tulokset	15
4.1	Opettajien näkemyksiä häiriökäytöksen taustasyistä	16
4.1.1	Yksilöön liittyvät tekijät	16
4.1.2	Kodin ja perheen tekijät	19
4.1.3	Vuorovaikutussuhteisiin liittyvät tekijät	20
4.2	Tiedonkulku taustasyiden selvittämisessä	21
4.3	Taustasyiden tiedostamisen vaikutus opettajien pedagogiseen toimintaan	25
5	Pohdinta	27
5.1	Pohdintaa tuloksista	28
5.2	Jatkotutkimusmahdollisuudet ja tulosten hyödyntämismahdollisuudet	30
5.3	Tutkimuksen luotettavuus	31
	Lähteet	32
	Liitteet	35
	Liite 1 Haastattelukutsu	36
	Liite 2 Haastattelurunko	36
	Liite 3 Tietosuojalomake	37

1 Johdanto

Oppilaan haastava käyttäytyminen voi aiheuttaa ongelmia koulussa ja häiritä luokan toimintaa (Matilainen & Puustinen, 2024). Tutkitusti oppilaan haastava ja aggressiivinen käytös herättää muissa oppilaissa negatiivisia tunteita ja aiheuttaa paheksuntaa häiritsevästi käyttäytyviä oppilaita kohtaan, jonka on huomattu lisäävän häiriökäyttäytymistä entisestään (Powers ym. 2013). Opettajan koko energia saattaa kulua ryhmässä havaitun levottomuudesta johtuvien haasteiden ja ongelmien selvittämiseen ja yritykseen saada häiriökäytös loppumaan (Karjalainen ym. 2022). Keskimäärin merkittävä osa opettajista kokee menettävänsä paljon aikaa oppilaiden käyttäytymisongelmien vuoksi, ja tämän tyyppinen haastava käytös nähdään laajasti koulujen suurimpana haasteena (Brunila & Siivonen; 2016 OECD, 2014). Opettajien mukaan työrauha saattaa häiriintyä useita kertoja päivässä ja tavallisimpia häiriötekijöitä ovat erilaiset verbaaliset häiriöt, kuten huutelu ja päälle puhuminen sekä levottomuus ja opettajan auktoriteetin kyseenalaistaminen (Holopainen ym. 2009).

Tutkimukset osoittavat, että oppilaiden häiriökäyttäytyminen luokissa on lisääntynyt. 2024 tehdyssä rehtorikyselyssä 57 % kyselyyn vastanneista rehtoreista sanoo häiriökäytöksen lisääntyneen viimeisen vuoden aikana (HUS, 2024). Opettaja-lehdessä on kirjoitettu opettajien työn kuormittavuudesta ja asiantuntijoiden mukaan opettajien työmäärää on lisännyt lasten ja nuorten lisääntynyt pahoinvointi, joka voi äärimmillään purkautua esimerkiksi väkivaltaisena käytöksenä (Vallinkoski, 2025). Holopainen ja kumppanit (2009) toteavat, että asiantuntemusta ja keinoja arjen häiriötilanteisiin ja erityisesti niiden ennaltaehkäisyyn tulee parantaa sekä koko koulun tasolla että yksittäisissä luokkatilanteissa.

Tutkimuksemme tarkoitus on selvittää, kuinka tietoisia opettajat ovat oppilaiden häiriökäytöksen taustasyistä ja miten he kuvailevat niitä. Jotta voidaan ymmärtää ja tukea tehokkaasti oppilasta, jolla on vaikeuksia koulunkäynnissä, on ymmärrettävä käyttäytymisen taustalla olevat syyt sekä tekijät, joiden vuoksi käyttäytyminen jatkuu (Alanko, 2026). Tutkimme myös, mitä kautta opettajat ovat saaneet tietoa oppilaidensa häiriökäytöksen taustasyistä.

Keinoja työrauhan luomiseen ja ylläpitämiseen on monia, ja niiden valintaan vaikuttaa se, mistä opettaja ajattelee häiriökäytöksen johtuvan (Holopainen ym. 2009). Yhtenä tutkimusnäkökulmana selvitämme, vaikuttaako tieto oppilaan häiriökäytöksen taustasyistä opettajan pedagogiseen toimintaan. Tutkimus antaa näkemystä opettajien valmiuksista ja

mahdollisuuksista selvittää häiriökäytöksen taustasyitä, ja tästä tiedosta hyötyvät sekä tulevat että jo valmistuneet opettajat.

1.1 Häiriökäytös

Kasvatustieteellistä tutkimusta tarkasteltaessa voidaan todeta, että koulussa opettajat käyttävät usein monia eri käsitteitä viitattaessaan oppilaiden ongelmalliseen käyttäytymiseen, vaikka kyse on samasta ilmiöstä. Tyypillisiä termejä ovat esimerkiksi häiritsevä, haastava tai ongelmallinen käyttäytyminen sekä erilaiset käyttäytymisen häiriöt (Lanas & Brunila, 2019). Tässä tutkimuksessa käytämme häiritsevästä käyttäytymisestä termiä häiriökäytös, sillä se on neutraali ja tarpeeksi laaja käsite kuvaamaan tutkimaamme häiriökäyttäytymistä.

Häiriökäytöstä ilmentävälle oppilaalle on ominaista laaja-alainen toisten hyvinvoinnista, oikeuksista ja säännöistä piittaamaton käytös, jolloin henkilö voi käyttäytyä toistuvasti aggressiivisesti, impulsiivisesti tai uhmakkaasti (Von der Pahlen & Marttunen, 2013).

Häiriökäytös jaetaan usein sisäänpäin suuntautuvaan ja ulospäin suuntautuvaan käyttäytymiseen (Viitala 2014). Viitalan (2014) mukaan sisäänpäin suuntautuvaan käyttäytymiseen liittyviä ongelmia voivat olla esimerkiksi huolet, pelot, somaattiset oireet ja sosiaalinen vetäytyminen. Ulospäin suuntautuvia ongelmia voivat olla tottelemattomuus, yliaktiivisuus, aggressiivisuus, raivokohtaukset ja rikollisuus. Tutkimuksessamme keskitymme tutkimaan ulospäin suuntautuneeseen käytökseen liittyviä tekijöitä, joilla on selvä negatiivinen vaikutus oppitunnin kulkuun ja oppimisympäristöön. Ulospäin suuntautunut häiriökäytös on Viitalan (2014) määritelmän mukaan näkyvämpää ja kohdistuu muihin. Hyödynnämme tutkimuksessamme edellä kuvailtua Viitalan (2014) määritelmää ulospäin suuntautuneesta häiriökäytöksestä ja tutkimme, millaisia taustasyitä sellaisen häiriökäytöksen takana on. Käytämme tutkimuksessa tukena myös PECI-mittarin luokkia 1 ja 4, joissa on luokiteltu erilaisia keskitasoisia ja vakavia häiriökäytöksen muotoja, joita ovat esimerkiksi toisten työntäminen, lyöminen ja uhkailu, rivo elekieli, vastaan väittäminen, riidanhaluisuus/härnääminen ja toisten työskentelyn estäminen (Taulukko 1).

1.2 Häiriökäytöksen taustasyyt

Häiriökäytöksen taustasyitä voi olla vaikea osoittaa, mutta voidaan ajatella, että lapsen käyttäytymiseen vaikuttavat monet erilaiset lapseen ja ympäristöön liittyvät tekijät (Aronen 2016). Häiriötilanteisiin johtavat syyt ovat moninaisten tekijöiden tulosta, ja ne voivat vaikuttaa samanaikaisesti (Holopainen ym. 2009). Häiriökäytöksen taustasyiksi lukeutuvat tekijät, jotka ovat alun perin vaikuttaneet ilmenneeseen ongelmaan, kuten aikaisemmat kokemukset tai geneettiset tekijät (Alanko 2026).

Marttinen ja Pitkänen (2013) ovat tutkimuksessaan määritelleet käytöshäiriöihin vaikuttavia tekijöitä, joita ovat esimerkiksi oppilaan kotitausta, koulun ja opettajien merkitys, oppilaan itsetunto ja motivaatio, asennekasvatus ja kaveripiiri. Häiriökäytöksen takana voivat olla myös erilaiset mielenterveyden häiriöt. Luoma (2022) toteaa että käytöshäiriön taustalla saattaa olla tunnistamaton ja hoitamaton aktiivisuuden ja tarkkaavuuden häiriö (ADHD), masennustila tai kaksisuuntainen mielialahäiriö, traumaattisia kokemuksia, oppimisvaikeuksia tai muita kehityksellisiä vaikeuksia, ja joskus myös vakavampi psyykinen häiriö. Arosen (2016) mukaan riskiä ilmenevään häiriökäytökseen lisäävät selvästi esimerkiksi vanhemmuuden ongelmat, kuten rankaiseva ja epäjohtomukainen kasvatus, lapsen kohdistunut kaltoinkohtelu, lapsen kehitykselliset vaikeudet, kuten tarkkaavuus- ja ylivilkkaushäiriöiden oireet sekä geneettiset tekijät.

Holopainen ja kumppanit (2009) käsittelevät tutkimuksessaan erilaisia työrauhahäiriöiden syitä ja selityksiä. Tutkimuksessa työrauhahäiriöksi luetaan käytös, joka häiritsee opettamista ja muiden opiskelua, aiheuttaa psykologista tai fyysistä uhkaa ja tuhoaa ympäristöä. Tutkimuksessa todetaan, että opettajat usein etsivät syitä kotien puutteellisesta kasvatustyöstä, suurista opetusryhmistä ja luokan heikosta yhteishengestä. Häiriökäytös voi aiheuttaa luokkaan häiriötilanteita, jotka rikkovat luokan työrauhaa. Selvitämme tutkimuksessamme sitä, millaisia käsityksiä opettajilla on häiriökäytöksen taustalla olevista syistä, ja sitä olisiko niitä oleellista selvittää tehokkaammin.

1.3 Opettajan pedagoginen toiminta

Yksi opettajan työn merkittävimmistä asioista on pedagoginen toiminta. Se on myös sellaista opettajan työn aluetta, johon opettajat voivat vaikuttaa hyvinkin paljon yksilönä ja yhteisönä (Soini ym. 2008). Oppilaiden käyttäytymisen tukeminen edellyttää, että opettajilla on valmiuksia suunnitella oppilaiden tarpeisiin sopivaa tukea (Paananen ym. 2023).

Pedagogisten tukitoimien tulee perustua oppilaan tarpeiden ja tilanteen laaja-alaiseen ymmärtämiseen (Alanko 2026). Tässä tutkimuksessa tieto oppilaan häiriökäytöksen taustasyistä liittyy vahvasti oppilaan tilanteen ymmärtämiseen. Keskeinen kysymys opettajan näkökulmasta on se, uskooko hän voivansa vaikuttaa omalla toiminnallaan häiriökäytöksen taustasyihin (Holopainen ym. 2009). Tutkimusten mukaan opettajat kokevat pedagogisen toiminnan kohdentamisen haastavana ja kuormittavana, mutta samaan aikaan palkitsevana ja innostavana (Soini ym. 2008).

Oppilasta voidaan tukea paremmin, kun ensin selvitetään, mistä häiriökäytös johtuu (Paananen ym. 2023). Tämä tarkoittaa käytännössä prosessia, jossa selvitetään oppilaan häiriökäytöksen taustasyitä, jotta pedagoginen toiminta voidaan kohdistaa oikein. Näin opettajilla on mahdollisuus käyttää asianmukaisia ja oikein kohdennettuja toimenpiteitä oppilaan häiriökäytöksen ehkäisemiseksi jo alusta alkaen (Alanko 2026). Lapsen häiriökäyttäytyminen havaitaan yleensä helposti, ja edellytyksenä sen oikeanlaiseen kohtaamiseen on lapsen oireiden ja tilanteen laaja-alainen arvio (Aronen 2016). On siis perusteltua, että opettajien tulisi tunnistaa ja olla tietoinen oppilaiden häiriökäytöksen taustasyistä, jotta he voivat kohdentaa pedagogista toimintaansa tehokkaasti. Tutkimuksemme tarkoituksena on selvittää, saako opettaja parempia valmiuksia kohdata oppilaan häiriökäytöstä tietäessään sitä aiheuttavan syyn.

2 Tutkimuskysymykset

Tutkimuksen pääkysymys kohdistuu opettajien käsityksiin oppilaan häiriökäytöksen taustasyistä. Lisäkysymysten 2 ja 3 avulla on tarkoitus selvittää miten opettajat ovat saaneet tiedon häiriökäytöksen taustasyistä ja vaikuttaako tieto heidän pedagogiseen toimintaansa.

Tutkimusta tarkasteltiin seuraavien tutkimuskysymysten avulla:

1. Millaisia syitä oppilaiden häiriökäytöksen taustalla opettajien mukaan on?
2. Miten opettaja on saanut tietoa häiriökäytöksen taustasyistä?
3. Miten tieto häiriökäytöksen taustasyistä vaikuttaa opettajan pedagogiseen toimintaan?

3 Tutkimusmenetelmät

3.1 Osallistujat

Tutkimukseen osallistui viisi alakoulussa työskentelevää opettajaa. Valitsimme opettajat tarkoituksenmukaisesti lähipiiristämme käytännön syistä, kuten saavutettavuuden ja ajankäytön vuoksi. Haastateltavista kolme työskenteli luokanopettajana ja kaksi erityisluokanopettajana. Tieto opettajan ammattinimikkeestä ei ollut relevantti tutkimustulostemme kannalta, joten keskityimme tarkastelemaan aineistoa yleisesti opettajien näkökulmasta. Osallistujien työkokemus vaihteli puolestoista vuodesta yli 20 vuoteen. Tutkimuksen keruun aikana kaikki opettajat opettivat 1.–4. luokkia, mutta työkokemusta oli myös peruskoulun muilta luokka-asteilta. Jokainen haastateltavista opettajista työskenteli myös keskenään eri kouluissa.

3.2 Tutkimuksen toteutus

Toteutimme tutkimuksen kvalitatiivisena tutkimuksena. Käytimme tutkimusmenetelmänä haastattelua, sillä se on joustava menetelmä, ja antaa mahdollisuuden suunnata tiedonhankintaa tilanteessa sekä mahdollistaa vastausten taustalla olevien motiivien selvittämistä (Hirsjärvi & Hurme 2007). Valitsimme tarkemmaksi tutkimusmenetelmäksi puolistrukturoidun haastattelun, sillä sen avulla saisimme laajoja ja kattavia vastauksia tutkimuskysymyksiimme. Puolistrukturoidun haastattelun etuna on se, että haastattelussa voidaan tarkentaa ja syventää kysymyksiä haastateltavien vastausten perusteella (Tuomi & Sarajärvi 2018). Metodologisesti puolistrukturoidussa haastattelussa korostetaan ihmisten tulkintoja asioista, heidän asioille antamiaan merkityksiä sekä sitä, miten merkitykset syntyvät vuorovaikutuksessa (Hirsjärvi & Hurme 2007).

Lähetimme osallistujille haastattelukutsun (Liite 1), jossa oli lyhyesti selitetty tutkimuksemme aihe ja pääpiirteet. Avasimme kutsussa häiriökäytöksen määritelmän, jota käytimme tutkimuksessa. Haastatteluissa häiriökäytöksen käsitettä havainnollistettiin hyödyntämällä PECI-mittarin luokittelua (Taulukko 1). Tutkimuksessa käytimme mittarin luokkia 1 ja 4, jotka kuvaavat aggressiivisen sekä muita häiritsevän käyttäytymisen muotoja. Näitä käytimme esimerkkeinä haastattelutilanteissa, jotta haastateltaville muodostuisi yhteinen käsitys siitä,

millaisia konkreettisia häiriökäytöksen muotoja tutkimuksessa tarkastellaan. Luokkia ei käytetty määrällisenä mittarina, vaan ainoastaan keskustelua jäsentävänä ja ilmiötä konkretisoivana apuvälineenä.

Taulukko 1. PEI-mittariin perustuvat häiriökäytöksen luokat 1 ja 4 (mukaillen Kulinna ym. 2003)

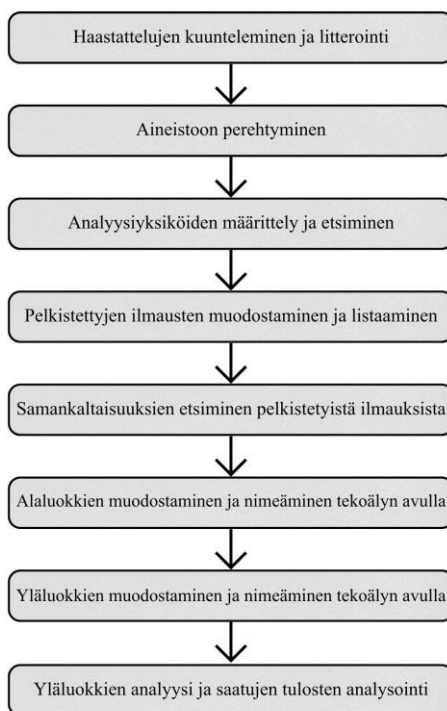
Luokka	Käyttäytymisteema	Käyttäytymisen muodot	Käyttäytymisen vakavuus
Luokka 1	Aggressiivisuus	Toisten työntäminen ja lyöminen Toisten uhkailu Näsäviisus muita oppilaita kohtaan Rivo elekieli (esim. keskisormen näyttäminen) Vastaan väittäminen Pelaaminen liian rajusti Näsäviisus opettajaa kohtaan Riidanhaluisuus/härnäminen Muiden oppilaiden pilkkaaminen Toisten työskentelyn estäminen Riitely Seksuaalinen häirintä Huijaaminen Tarve olla aina ensimmäinen tai paras Kiusaaminen Tappelu	Vakava tai keskitasoinen häiriökäyttäytyminen
Luokka 4	Laiton tai haitallinen käytös	Huumeiden käyttäminen Tupakoiminen	Keskitasoinen ja vakava häiriökäyttäytyminen

		Aseiden tuominen tunnille Jengisymboleiden näyttäminen Seiniin ja lokerikkoihin kirjoittaminen Osallistumattomuus raskaana olemisen takia Varastelu Luokasta luvatta lähteminen	

Haastattelu koostui yhdeksästä kysymyksestä ja neljästä tarkentavasta kysymyksestä (Liite 2). Virallisten haastattelukysymysten lisäksi saatoimme kysyä ylimääräisiä selventäviä lisäkysymyksiä haastateltavien vastauksiin liittyen. Jokaisessa haastattelussa kysyimme lisäkysymyksen tiedonkulun toimivuudesta. Haastattelut toteutettiin etänä sähköisessä videoviestintäpalvelussa Zoomissa. Haastattelut äänitettiin tutkijoiden omilla mobiililaitteilla. Tallenteet siirrettiin välittömästi haastattelujen jälkeen Seafile-palveluun, joka on Turun yliopiston tietoturvallinen tiedostojen tallennus- ja jakamisjärjestelmä. Äänitallenteet poistettiin kokonaan litteroinnin jälkeen.

3.3 Aineiston käsittely

Aineiston analyysimenetelmäksi valitsimme aineistolähteen sisällönanalyysin. Analyysi toteutettiin kuvion 1 mukaisesti.

Kuvio 1. Aineiston analyysivaiheet

Litteroimme haastatteluaineistot Turun yliopiston sähköisen palvelun UTU Transcriptin avulla. Litteroinnin jälkeen kävimme manuaalisesti läpi kaikki palvelimen tuottamat litteroinnit ja korjasimme yksittäiset kirjoitusvirheet sekä sanamuodot. Litteroimme aineiston sanatarkasti, jotta vastausten alkuperäinen merkitys säilyisi muuttumattomana. Litteroinnin jälkeen poistimme äänitallenteet Seafile-palvelusta. Tulostimme litteroidut aineistot ja perehdyimme niihin perusteellisesti, jonka jälkeen aloitimme aineiston analyysin.

Tuomen & Sarajärven (2018) mukaan ennen analyysin aloittamista sisällönanalyysissa tuli määrittää analyysiyksikkö, joka saattoi olla yksittäinen sana, lause, lausuma tai ajatuskokonaisuus. Analyysiyksikön määrittämistä ohjasivat tutkimustehtävä ja aineiston laatu. Määrittelimme analyysiyksiköt tutkimuskysymyksiemme mukaan ja etsimme niitä aineistosta. Ensimmäisen kysymyksen analyysiyksiköt koostuivat opettajien mainitsemista häiriökäytöksen taustasyistä ja -tekijöistä. Toisen kysymyksen analyysiyksiköiksi poimimme ne tiedonlähteet, joiden kautta opettajat kertoivat saaneensa tietoa häiriökäytöksen taustasyistä. Kolmannen kysymyksen kohdalla analyysiyksiköiksi valikoituivat maininnat siitä, miten tieto häiriökäytöksen taustasyistä ohjasi opettajien pedagogista toimintaa.

Analyysin selkeyttämiseksi loimme taulukon (Taulukko 2), johon listasimme analyysiyksiköt jokaisen tutkimuskysymyksen kohdalta. Pelkistimme ja jaottelimme analyysiyksiköt ala- ja yläluokkiin kuvion 2 mukaisesti. Pelkistämisen tarkoituksena oli tiivistää sitaatin sanoma, jolloin jaottelu ala- ja yläluokkiin oli helpompaa.

Ala- ja yläluokkien yhdistämiseen ja nimeämiseen käytimme apuna tekoälyä. Syötimme tekoälylle poimimiamme pelkistyksiä aineistosta ja pyysimme sitä ehdottamaan analyysiyksiköiden ala- ja yläluokkia, ja tarjoamaan erilaisia luokittelumahdollisuuksia. Luokkien valitsemisen ja määrittelemisen avuksi hyödynsimme Hirsjärven & Hurmeen (2007) esille nostamia huomioita siitä, kuinka olennaisia luokat ovat, kuinka ne ovat yhteydessä toisiinsa ja kuinka ne voidaan erotella käsitteellisesti toisistaan. Lopulliset ala- ja yläluokat nimesimme ja valikoimme tekoälyn antamista vaihtoehdoista ja Hirsjärven ja Hurmeen (2007) ajatuksiin pohjautuen siten, että ne vastasivat parhaiten tutkimuskysymyksiin ja tukivat tutkimuksen aihetta.

Taulukko 2. Esimerkki aineiston analyysistä

	Alkuperäinen ilmaisu	Pelkistetty ilmaisu	Alaluokka	Yläluokka
Millaisia syitä oppilaiden häiriökäyttäytymisen taustalla voi luokanopettajien mukaan olla?	No kyllä niinku, jos nyt miettii tai alkais nyt itse niinku laskemaan, niin kyllä just ADHD on sellanen, mitä tiedän	ADHD häiriökäytöksen taustalla	ADHD	Yksilöön liittyvät tekijät
	Häiriökäytös voi myös johtua nepsy-oireista, niinku vaikka ADHD, mikä sitten vaikeuttaa jonkun oppilaan keskittymistä koulussa	Neropsykiatriset oireet aiheuttavat häiriökäytöstä	Neuropsykiatriset oireet, ADHD	Yksilöön liittyvät tekijät
	Perheolosuhteet tiedän, että vaikuttaa	Perheolosuhteet vaikuttavat häiriökäytökseen	Kotiolosuhteet	Kodin ja perheen tekijät

	Kotona on just tällä hetkellä vaikka heikko tilanne ja se purkautuu täällä koulussa	Heikot kotiolosuhteet näkyvät käytöksessä	Kotiolosuhteet	Kodin ja perheen tekijät
	Mitä on kuullut, ja puhunut kollegoiden kanssa, on semmosta niinku kaveriporukasta johtuvaa	Kaveriporukan vaikutus häiriökäytökseen	Vertaisvaikutus	Vuorovaikutussuhteisiin liittyvät tekijät
	Että mitä kotona, millä tavalla kotona niinku kasvatettu sit eskari- ja päiväkotivaiheissa	Millaisen kasvatuksen oppilas on saanut	Kasvatus	Kodin ja perheen tekijät
	Sitten voi olla se, että miettii et no onkohan nukkunu hyvin	Unen puutteen vaikutus käyttäytymiseen	Perustarpeiden puutteet	Yksilöön liittyvät tekijät

3.4 Tutkimuksen eettisyys

Haastateltaville kerrottiin selkeästi, mitä aihetta haastattelu koskee, mikä on eettisesti perusteltua (Tuomi & Sarajärvi 2018). Osallistujille pyrittiin selventämään mahdollisimman tarkasti haastattelukutsussa, mitä tutkitaan ja miksi tutkitaan. Oli myös pidettävä huolta, että haastateltavat olivat tietoisia siitä, että heillä on oikeus missä tahansa kohdassa kieltäytyä osallistumisesta, sillä kyselyyn vastaaminen ja näin tutkimukseen osallistuminen on täysin vapaaehtoisuuteen perustuvaa (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2019).

Tutkimusta toteutettaessa otettiin huomioon tutkittavien anonymiteetti. Haastateltavilta kerätyt taustatiedot olivat perusteltuja tämän tutkimuksen tutkimuskysymysten näkökulmasta, eikä heiltä kysytty tutkimuksen kannalta epäolennaisia tietoja. Lopulta päädyimme jättämään analyysivaiheessa tiedon opettajan ammattinimekkeestä huomioimatta, mutta sen kysyminen

haastattelussa ei vaikuttanut opettajan anonymiteettiin. Haastattelukutsun yhteydessä oli liitteenä asianmukainen tietoturvalomake (Liite 3). Tutkimusaineistoa käsiteltiin huolellisesti ja sitä käsiteltiin ainoastaan tutkimukseen liittyvässä yhteydessä. Tutkimusaineistot säilytettiin Turun yliopiston tietoturvalisessä sähköisessä palvelussa UTU Seafilessä, josta ne poistetaan viimeistään viiden vuoden kuluttua tutkimuksesta. Haastateltaville tehtiin selväksi, että tutkimusaineistoa saatetaan hyödyntää myös pro gradu -tutkielmassa.

Tutkimuksen analyysivaiheessa käytettiin tekoälyä. Tekoäly ei korvannut tutkimuksessa tutkijoiden pohdintaa ja analyysia, vaan ainoastaan tuki ideointia ja mahdollisti uusia näkökulmia. Tekoälyyn ei syötetty henkilötietoja sisältävää tutkimusaineistoa tai mitään sellaista, joka loukkaisi haastateltavan anonymiteettia. Tekoälyyn syötettiin pelkistettyjä lainauksia aineistosta, jonka avulla se pystyi ehdottamaan mahdollisia ala- ja yläluokkia.

4 Tulokset

4.1 Opettajien näkemyksiä häiriökäytöksen taustasyistä

Kysyimme opettajilta, ovatko he havainneet määritelmämme mukaista häiriökäytöstä ja jos ovat, kuinka usein. Jokainen opettaja mainitsi havainneensa häiriökäytöstä kouluarjessa päivittäin ainakin jossakin vaiheessa työuraansa. Kyseisen aiheen kohdalla esiin nousivat myös ryhmäkohtaiset erot. Joissain ryhmissä häiriökäytöstä oli havaittavissa huomattavasti enemmän kuin toisissa. Yleisimpänä häiriökäytöksestä koituvana haittana opettajat kokivat sen keskeyttävän opetuksen ja vaikuttavan kielteisesti myös muiden oppilaiden oppimiseen. Opettajat myös uskoivat yksimielisesti, että häiriökäytöksen taustalta löytyy aina jokin syy.

Opettaja 2: *“Mä luin tuosta niitä luokituksia, niin oikeastaan jokaisessa rivissä mulla niinku näky melkein jonkun oppilaan kasvot mielessä, että sitä on ihan kaikissa luokissa ihan varmasti niinku jokaisena viikopäivänä jossakin määrin.”*

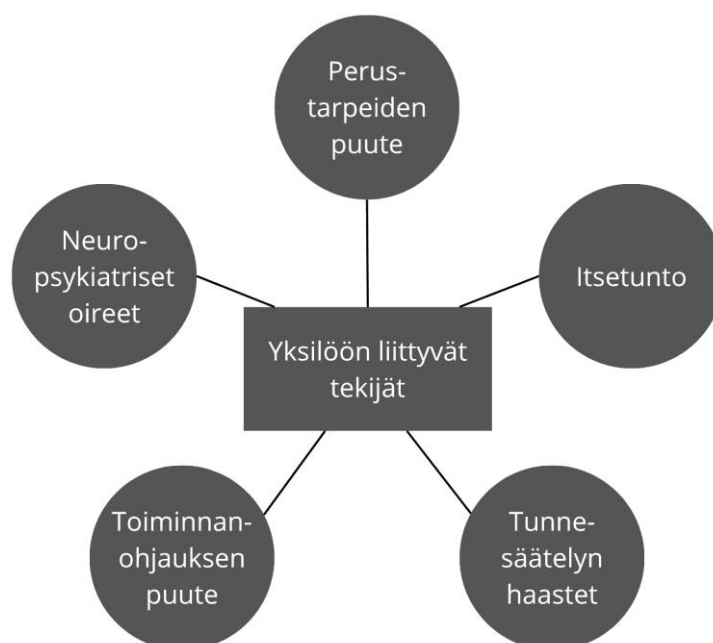
Opettaja 3: *“Joo, kyllä ihan varmasti aina on jokin syy. Mutta se, että kuinka vakava, niin sitä en tiedä.”*

Esitimme opettajille suoran kysymyksen siitä, mitä syitä he tietävät ja arvioivat häiriökäytöksen taustalla olevan. Opettajien käsitykset tiedon ja oletusten välillä olivat osittain päällekkäisiä. Pohdinta häiriökäytöksen taustasyistä kulkeutui kuitenkin vahvasti mukana koko haastatteluiden ajan. Häiriökäytöksen taustasyiksi nousi useita tekijöitä ja vastauksissa ilmeni yhtäläisyyksiä. Aineistoa analysoidessa jaoinme keskeiset syyt kolmeen yläluokkaan: yksilöön liittyviin tekijöihin, kodin ja perheen tekijöihin sekä vuorovaikutussuhteisiin liittyviin tekijöihin.

Opettaja 5 *“Niitä on tosi paljon niitä tekijöitä, varsinkin just näin, kun niitä pitää avata, niin se on aika iso joukko, mitkä saattaa vaikuttaa.”*

4.1.1 Yksilöön liittyvät tekijät

Kaikista yleisimpänä häiriökäytöksen aiheuttajana opettajien mukaan olivat yksilöön liittyvät tekijät ja ne nousivat aineistossa toistuvasti esiin. Kuten kuviossa 2 kuvataan, yksilöön liittyvinä merkittävänä tekijöinä esiin nousivat oppilaan perustarpeiden puutteet, itsetunto, tunnesäätelyn haasteet, toiminnanohjauksen puute ja neuropsykiatriset oireet. Yksilöön liittyviin tekijöihin liittyvät kaikki ne häiriökäytöksen taustasyyt, jotka jollain tavalla liittyvät vain oppilaaseen itseensä. Taustasyyn ei siis liity vuorovaikutus kenenkään muun kanssa, vaan syyt juontuvat jollain tavalla yksilöstä itsestään.

Kuvio 2. Yksilöön liittyvät tekijät

Jokainen opettaja mainitsi ADHD:n tai muiden tarkkaavaisuuden häiriöiden aiheuttavan häiriökäytöstä. Todetut tarkkaavaisuuden häiriöt tiedettiin useissa tilanteissa häiriökäytöstä aiheuttavaksi syyksi tai sitten opettaja saattoi epäillä oppilaalla olevan diagnosoimatta olevia tarkkaavaisuudenhäiriöitä. Useampi opettaja toi esiin huomioita siitä, että kyseinen oireilu on selvästi lisääntynyt viime vuosina. Eräässä haastattelussa nousi esiin myös mielenkiintoinen

huomio siitä, että ADHD-lääkkeen unohtuminen näkyi vahvasti häiriökäytöstä aiheuttavana syynä koulupäivän aikana. Tällöin oppilaan käytöksessä ilmeni tavallista enemmän haasteita.

Opettaja 3 *“Oppilaan omat diagnoosit vaikuttaa, että jos on vaikka ADHD tai muuta tarkkaavaisuuden häiriötä diagnosoitu.”*

Opettaja 5 *“Etenkin ajattelisin niin, että sellaiset oppilaat, joiden keskittymiskyky on muutenkin sillee, että ei pysty keskittyä pitkää aikaa tai on tarkkaavaisuuden haasteita, niin heidän on entistä vaikeampi oppia se tärkeä asia siinä oppitunnilla.”*

Opettaja 2: *“Jos on vaikka ADHD oppilas koulussa ja hänellä on lääkitys, niin sitten kun saattaa olla näitä tällöisiä aamuja, että se lääke unohtuu, niin sen huomaa suunnilleen kymmenessä sekunnissa, että aha.”*

Jokainen opettaja nosti haastatteluissa esiin arvelevansa oppilaan perustarpeiden puutteen olevan syynä häiriökäytökselle. Oppilaan perustarpeiden puutteilla tarkoitettiin esimerkiksi sitä, että oppilas oli syönyt tai nukkunut huonosti. Nämä syyt nousivat esiin toistuvasti usean opettajien toimesta. Haastatteluissa nousi esiin pohdintaa siitä, kuinka näinkin pienet ja arkiset asiat saattavat purkautua koulussa häiriökäytöksensä.

Opettaja 3 *“Uni ja kaikki tällöinen, onko nukkunut tarpeeksi ja tällainen, niin varmasti vaikuttaa myös.”*

Opettaja 4 *“Saattaa aistia, että mikä on oppilaalla päällä oleva häiriökäyttäytyminen ja sitten saattaa siitä niinku tehdä kysymyksiä lapselle, että oletko tänään vaikka syönyt hyvin.”*

Haastatteluissa mainittiin tunnesäätelyn vaikeuksien ja haasteiden sekä toiminnanohjauksen puutteen aiheuttavan oppilaissa häiriökäytöstä. Myös heikon itsetunnon arveltiin joissain tapauksissa olevan häiriökäytöksen aiheuttajana.

Opettaja 5 *“Semmoinen sosiaalinen yhteisö, jossa erilaisia ihmisiä, joilla on tavallaan erilaiset roolit, niin sitten voi olla sellaista tilan ottamista haltuun, että haluaa esittää tai näyttää jotain.”*

Opettaja 2 nosti esiin mielenkiintoisen huomion siitä, että lukuvuoden alussa on havaittavissa paljon enemmän häiriökäytöstä, ja silloin täytyy kiinnittää erityistä huomiota omaan toimintaan sen ehkäisemiseksi. Hän arveli sen johtuvan siitä, että lukuvuoden alussa oppilaat eivät ole vielä tottuneet koulun rutiineihin.

Opettaja 2: *“Yleensä kun koulu alkaa elokuussa, niin mun mielestä se on aina enemmän työtä vaativaa ajanjaksoa.”*

4.1.2 Kodin ja perheen tekijät

Kodin ja perheen tekijät nousivat esiin jokaisen opettajan haastattelussa häiriökäytöstä aiheuttavana syynä. Kuten kuviosta 3 voi nähdä, kodin ja perheen tekijöiksi lukeutuivat vallitsevat kotiolosuhteet ja kasvatuksen merkitys.

Kuvio 3. Kodin ja perheen tekijät

Kodin ja perheen tekijöiden kategoriaan valikoituivat perheen kanssa tapahtuvaa vuorovaikutusta lukuun ottamatta kaikki sellaiset syyt, jotka ovat jotenkin kytköksissä oppilaan kotiolosuhteisiin tai kasvatukseen. Kotiolosuhteilla tarkoitettiin tarkemmin erilaisia muutoksia oppilaan kotona eli esimerkiksi avioerotilanteita tai läheisen sairastumista. Opettajat olivat havainneet yhteyden kotiympäristössä tapahtuneiden muutosten ja oppilaalla ilmenevän häiriökäytöksen välillä.

Opettaja 1 *“Kotona on just tällä hetkellä vaikka heikko tilanne ja se purkautuu täällä koulussa.”*

Opettaja 5 *“Tai sitten esimerkiksi kotiolosuhteet saattaa vaikuttaa, jos on vaikka vanhemmilla tiukkaa kotona tai on joku sairaustapaus läheisellä ihmisellä perheessä, vanhemmat on eronnut tai eroamassa.”*

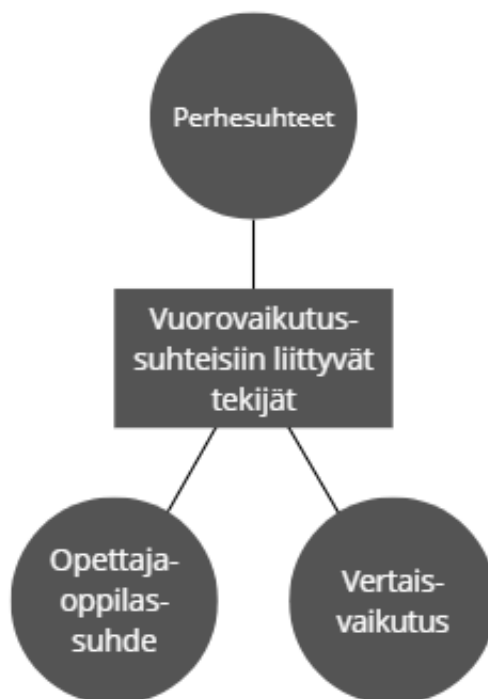
Haastatteluissa arveltiin myös oppilaan kotikasvatuksen vaikuttavan siihen, että oppilaalla ilmenee häiriökäytöstä koulussa. Vastauksista kävi ilmi tapauksia, joissa oppilas oli mallintanut koulussa kotona oppimaansa käytöstä, jollainen lueteltiin määritelmämme mukaiseksi häiriökäytökseksi. Myös kodin rutiinien ja rajojen puute heijastuivat opettajien kuvauksien perusteella koulussa näkyvänä häiriökäytöksenä.

Opettaja 2 *“Joskus oli sellainen oppilas, joka saattoi puhua todella rumasti muille oppilaille, niin ne sano, että no kun mun äitikin sanoo aina näin. Niin sitten huomaa, että ahaa se puhetyyli, jota kotona käytetään, se heijastuu sinne meidän luokkaan.”*

4.1.3 Vuorovaikutussuhteisiin liittyvät tekijät

Vuorovaikutussuhteisiin liittyvät tekijät nousivat merkittävästi esiin kolmessa haastattelussa. Haastatteluissa kerrottiin vuorovaikutussuhteissa tapahtuneiden muutosten tai arkisten konfliktien olevan havaittavissa olevia häiriökäytöksen taustasyitä. Vuorovaikutussuhteisiin liittyviksi tekijöiksi luokiteltiin kuvion 4 mukaisesti perhesuhteet, vertaisvaikutus ja opettajaoppilassuhde. Aineistossa perhesuhteisiin liittyvät nostot eriteltiin kodin ja perheen

tekijöistä vuorovaikutussuhteisiin liittyviksi tekijöiksi, sillä halusimme tarkastella kaikkea oppilaan elämässä tapahtuvaa vuorovaikutusta yhtenä kategoriana.

Kuvio 4. Vuorovaikutussuhteisiin liittyvät tekijät

Oppilaan vuorovaikutussuhteissa tapahtuvien pienimpienkin riita- tai konfliktitilanteiden sekä perheen, että ystävien kanssa uskottiin heijastuvan oppilaan käytökseen kielteisellä tavalla. Myös vertaisvaikutus nähtiin yhtenä painavana häiriökäytöstä aiheuttavana syynä. Opettaja 1 mainitsi jengiytymisen olevan huolestuttava ilmiö, jonka hän oli havainnut sijaistaessaan yläkoulussa. Haastatteluissa nostettiin esiin myös opettajan ja oppilaan välisen suhteen vaikuttavan oppilaan käytökseen.

Opettaja 2 *“Vaikka jos on huono aamu kotona, että ihan pikkiriikkiset syyt, tai isosisko sanoo rumasti tai herätti epämukavasti tai jotain.”*

Opettaja 1: *“Ja isommilla oppilailta, mitä on kuullut ja puhunut kollegoiden kanssa, on semmosta kaveriporukasta johtuvaa, mikä on ehkä sitten semmosta jengiytymistä myös ja mitä vapaa-ajalla tapahtuu.”*

4.2 Tiedonkulku taustasyiden selvittämisessä

Kysyimme opettajilta haastatteluissa, miten he ovat saaneet käsityksensä tai tietonsa häiriökäytöksen taustalla olevista syistä. Tutkimusaineiston perusteella luokanopettajat ovat saaneet tietoa oppilaiden häiriökäytöksen taustasyistä koulun sisäisistä ja koulun ulkoisista tiedonlähteistä (Kuviot 5 & 6). Opettajat kertoivat saaneensa tietoa huoltajilta, kollegoilta, oppilailta itseltään, varhaiskasvatuksen ammattilaisilta, terveydenhuollon ammattilaisilta, sekä pedagogisista asiakirjoista. Kollegat ovat jaotellumme mukaan koulun sisäisiä tai ulkoisia tiedonlähteitä riippuen siitä, työskentelivätkö he haastateltavan opettajan kanssa samassa vai eri koulussa.

Opettaja 4: *“Jonkin verran kollegoiden kanssa käydyistä keskusteluista.”*

Opettaja 5: *“Sitten jos tulee uusi luokka, niin siirtopalavarit yleensä meidän koulussa järjestetään.”*

Opettaja 1: *“Jos on siirtynyt toisesta koulusta mulle oppilas, niin sitten on välillä ollut lupa huoltajilta käydä semmoinen keskustelu sen vanhan opettajan kanssa, niin sieltä on tullut tietoa.”*

Terveydenhuollon ammattilaiset jaoteltiin myös koulun sisäisiin ja ulkoisiin tiedonlähteisiin sen perusteella, työskentelivätkö he koulun opiskeluhuollossa vai sen ulkopuolella.

Opettaja 3: *“Ne tiedot oon saanut sitten oppilaiden huoltajilta. Mutta saattaa olla, että joku oppilas on vaikka minulle sanonutkin, että hänellä on ADHD tai työkaverit ovat saattaneet kertoa tai vaikka koulun terveydenhoitaja.”*

Opettaja 2: *“Omassa ryhmässäni mulla on aina ollut paljon semmoisia oppilaita, että heillä on jo tilanne silleen, että sitä on kartoitettu, on hoitokontakteja, että aina on ollut lisätietoa paljon saatavilla.”*

Kuvio 5. Koulun sisäiset tiedonlähteet

Kuvio 6. Koulun ulkoiset tiedonlähteet

Aineiston perusteella jokainen opettajista kertoi saaneensa tietoa oppilaiden häiriökäytöksen taustasyistä huoltajilta.

Opettaja 1: *“Huoltajat nyt lähinnä on semmoinen, mitkä sitten niitä kertoo.”*

Opettaja 2: *“Mulla on jotenkin ollut sillä lailla onni saada aina semmoinen yhteistyö vanhempien kanssa alkuun, että siinä ei ole ollut säröjä ja mä oon oikeasti kokenut, että ollaan tehty paljon yhteistyötä.”*

Opettaja 4: *“Myös niissä huoltajatapaamisissa, niin sieltä myöskin saa huoltajilta suoraa tietoa.”*

Kaikki paitsi yksi opettajista kertoivat myös, että keskustelu oppilaiden kanssa antaa heille tietoa häiriökäytöksen taustalla olevista syistä. Opettajat saattoivat suoraan esittää oppilaille kysymyksiä havaitessaan jotakin poikkeavaa, tai sitten oppilaat saattoivat itse mainita esimerkiksi omista diagnooseistaan tai kotona tapahtuneista mieltä painavista asioista.

Opettaja 2: *“Jos on vaikka ADHD-oppilas koulussa ja hänellä on lääkitys, niin sitten kun saattaa olla näitä tämmöisiä aamuja, että se lääke unohtuu, sitä ei otetakaan, ja sitten ehkä se tulee siihen tietoisuuteen, että se oppilas itse sanoo sen, että se unohtuu.”*

Opettaja 5: *“Ja mä monesti kysyinkin oppilailta, jos huomaa, että on semmoinen haastava aamu tai päivä, että nukuitko riittävästi ja söitkö riittävästi aamupalaa, ja yleensä vastaus jompaan kumpaan vähintään on, että ei tai en.”*

Kysyimme opettajilta myös lisäkysymyksen liittyen tiedonkulun toimivuuteen. Opettajat olivat suurimmilta osin tyytyväisiä tiedonkulkuun, ja kertoivat saavansa tiedon tarvittaessa. Opettaja 4 kertoi muistuttavansa itseään siitä, että kaikkia taustalla olevia tekijöitä ei välttämättä edes voi tiedostaa. Vaikka opettajien kokemukset tiedonkulusta olivat pääasiassa myönteisiä, osa heistä nosti kuitenkin muutamia ongelmakohtia esiin.

Opettaja 2: *“Mutta mä tiedän, että mä oon jotenkin ehkä nyt joku tilastopoikkeus tässä, koska todella paljon kuuluu sitä, että saattaa tulla semmoinen kitka siihen vanhempien kanssa ja sitten ne kommunikaatio sinne kotiin on huonoa ja sitten niitä tulee kaiken maailman tilanteita.”*

Opettaja 1: *“Ei tällä hetkellä ole esiintynyt ongelmaa, mutta yksi ongelma tai ongelmakohta, mikä tulisi mieleen, niin voisi olla sellainen, että ei niinku kerrota tarpeeksi. Niin tavallaa, että siinäkin tulee sitten salassapito ja näin tavallaa, että ei toiset opettajat kerro heidän oppilaista tietoa ilman, että jos minun tarvitsee jotain siihen liittyvää hoitaa.”*

Opettaja 4: *“Tietyllä lailla ehkä nykypäivänä koen, että siis on hyvä, että on asetettu erilaisia tietosuojasetuksia, mutta välillä ne ei palvele, vaan ne haittaa. Kun täytyy monen tahon kautta saada lupaa asioiden kulkuun, niin välillä se on hankalaa.”*

Opettaja 1 mainitsi mielenkiintoisen huomion siitä, että joissain tapauksissa mitä haastavampaa oppilaan häiriökäytös on, sitä haastavampaa on ollut myös kommunikointi oppilaan huoltajien kanssa. Opettaja 4 mainitsi huolensa kolmiportaisen tuen poistumiseen liittyen.

Opettaja 4: *“Nyt edetään vähän sellaista murrosvaihetta, että saa nähdä, että vielä en osaa siitä ihan sanoa, että saadaanko riittävästi tietoa vaihdettua, mutta tämä on vain ehkä lähinnä sellainen oma ajatus ja pelko, että jännittää vähän, että tuleehan sitten kuitenkin riittävästi kirjattua oppilaista, että ei se oppilaiden oikeusturva kärsi sitten siinä, että heidät osataan kohdata ehkä oikealla tavalla koulussa.”*

4.3 Taustasyiden tiedostamisen vaikutus opettajien pedagogiseen toimintaan

Opettajat kokivat tiedon häiriökäytöksen taustasyistä vaikuttavan heidän pedagogiseen toimintaansa myönteisesti. Tiedon koettiin edesauttavan pedagogisen toiminnan ennakoimista

ja kohdentamista sekä auttavan opettajaa pedagogisten ratkaisujen tekemisessä. Yhdistävänä tekijänä haastatteluista nousi esiin se, että opettajien tavoitteena oli valita sellaisia pedagogisia toimintamalleja, jotka auttaisivat häiriökäytöstä ilmentäviä oppilaita.

Opettaja 2: *“Mun mielestä ehdottomasti se, että mä tiedän taustoista ja syistä, niin se auttaa mua rakentamaan tavallaan sitä kouluympäristöä ja meidän luokkaympäristöä sellaiseksi, että mä teen oikeita valintoja jossain jutuissa.”*

Opettaja 5: *“Ja sitten taas pystyy, miten mä sanoisin, pystyy ohjata sitä ajattelua siihen jatkoimintamalliin sitten, että miten tästä kannattaa nyt sitten lähteä toimimaan.”*

Useampi haastateltava mainitsi myös tiedon häiriökäytöksen taustasyystä vaikuttavan siihen, miten opettaja kohtaa oppilaan. Tieto taustasyystä saattoi auttaa opettajaa ymmärtämään oppilasta ja kohtaamaan oppilaan empaattisemmin. Opettajan suhtautuminen häiriökäytökseen oli yleensä myönteisempää tiedettyään syyn siihen. Häiriökäytöksen todettiin olevan pedagogista toimintaa haastava tekijä, sillä opettajan tulee kehittää useita erilaisia toimintamalleja.

Opettaja 3: *“Just jos tietää, että jollain vaikka kotona menee huonosti tai siellä löytää ongelmaa, niin sitten ehkä osaa ymmärtää sitä lasta ja sitten olla empaattisempi sitä kohtaan”*

Opettaja 4: *“Mä jotenkin tykkään itse ajatella arjessa, että on naruja, mistä vedellä niissä tilanteissa, niin sitten kun on enemmän tietoa, niin pystyy reagoimaan ehkä oikealla tavalla”*

Yksi opettajista koki, että kertynyt työkokemus on edesauttanut pedagogisen toiminnan ohjaamista. Opetusvuosien varrella on kertynyt tietoja ja taitoja, jotka edesauttavat häiriökäytöksen tunnistamista ja näin ollen pedagogisen toiminnan kohdentaminen on tehokkaampaa. Hän totesi suoraan, että ei varmastikaan olisi osannut samalla tavalla kohdata ja tunnistaa häiriökäytöstä työuransa alkuvaiheessa. Opettaja 2 kertoi oman osaamisen

syventämisen ja taustasyiden selvittämisen vaikuttaneen myönteisesti niin pedagogiseen toimintaan kuin omaan työskentelyyn alalla.

Opettaja 2: *“Että mä oon itse halunnut lähteä sillä lailla syventämään sitä mun omaa osaamista ja ottaa vähän asioista selvää. Ja mä luulen, että se on ehkä semmoinen sitten todella syy, että miksi yhä 20 vuoden jälkeen mä tykkään ihan tosi paljon mun työstäni.”*

5 Pohdinta

Tutkimusaiheemme on laaja ja moniselitteinen, joten tutkimustuloksetkaan eivät ole yksiselitteisiä. Tarkoituksenamme ei ollut saada yksiselitteisiä tutkimustuloksia, vaan tutkia yksittäisten opettajien näkemyksiä aiheesta ja tehdä niiden pohjalta johtopäätöksiä.

Tutkimusaihetta valitessamme ajattelimme taustasyiden selvittämisen olevan hyödyllistä opettajan työn sekä oppilaiden hyvinvoinnin ja oppimisen kannalta. Tutkimustulosten avulla voidaan pohtia keinoja turvallisen oppimisympäristön luomiseen, jonka tavoitteena on tukea oppilaita parhaalla mahdollisella tavalla.

5.1 Pohdintaa tuloksista

Oppilaan häiriökäytökseen saattaa vaikuttaa moni asia samaan aikaan, eikä syy ole välttämättä aina selkeä. Tulostemme mukaan häiriökäytöksen taustalta löytyy lähes aina jokin sitä selittävä syy. Tuloksissamme ilmeni, ettei oppilaiden häiriökäytöksen taustalla oleva syy ole aina vakava, vaan pienemmät ja arkiset syyt voivat yhtä lailla aiheuttaa häiriökäytöstä. Moniselitteiset syyt ja tekijät haastavat opettajaa tunnistamaan ja selvittämään häiriökäytöksen taustasyitä. Häiriökäytökseen johtavat syyt saattavat olla myös arkaluontoisia, jolloin tieto saattaa jäädä opettajan epätietoisuuteen. Tutkimustulostemme sekä aiempien tutkimusten pohjalta voimme kuitenkin todeta, että taustasyyn tiedostaminen ja selvittäminen on tärkeää, koska sillä on myönteinen vaikutus oppilaan tukemiseen ja siten myös oppilaan hyvinvointiin. Häiriökäytöksen taustasyiden selvittämisen eteen on siis syytä toimia. Joissakin kouluissa on esimerkiksi toteutettu vaikeuksien ja vahvuuksien kysely vanhemmalle, opettajalle ja lapselle, mikä auttaa opettajaa arvioimaan, onko lapsen käytöksessä jotain ikätasosta poikkeavaa (Aronen 2016).

Opettajien ja oppilaiden hyvinvoinnin on todettu olevan yhteydessä toisiinsa monien toiminnallisten ja psyykkisten prosessien kautta (Soini ym. 2008). Tutkimuksessa esiin nousseet häiriökäytöksen taustasyöt voivat aiheuttaa oppilaan hyvinvoinnin heikentymistä, mikä ilmenee koulussa häiriökäytöksenä. Oppilaiden jatkuva häiriökäytös ja ongelmatilanteiden ratkaisu kuormittaa opettajan työtä merkittävästi ja näin ollen sillä on kielteinen vaikutus myös opettajan hyvinvointiin (Soini ym. 2008). Tuloksistamme ilmenee, että häiriökäytös on koulumaailmassa päivittäistä ja sen vaikutus opetustyöhön on kielteistä.

Häiriökäytöksen taustalla voi olla asioita, joihin opettaja ei pysty vaikuttamaan. Tässä kohtaa opettajan tulee muistaa oman hyvinvointinsa takaamiseksi, ettei vastuu oppilaan hyvinvoinnista ole yksin opettajalla. Tuloksemme osoittavat, että moniammatillinen yhteisö tarjoaa opettajalle merkittävästi tietoa häiriökäytöksen taustalla olevista tekijöistä. Saatu tieto tukee opettajaa häiriökäytöksen ymmärtämisessä ja siihen puuttumisessa käytännön tilanteissa. Moniammatillisen yhteistyön tulee olla toimivaa, jotta siitä on hyötyä opettajalle. Opettajien tulee sekä yksilöinä että yhteisönä panostaa moniammatillisen yhteisön väliseen vuorovaikutukseen. Myös koulunjohtolla on suuri vastuu moniammatillisen yhteistyön toimivuudesta, sillä heidän tehtävänä on esimerkiksi koulun toimintamallien linjaaminen ja kannustaminen yhteisölliseen ilmapiiriin.

Tulokset osoittavat, että opettajilla on näkemyseroja siitä, kuinka paljon tietoa oppilaista on tarpeellista selvittää. Koska opettajille ei ole välttämättä linjattu selkeitä raameja tai ohjeita siihen, millaista tiedonkulun kuuluisi oppilaita koskevissa asioissa olla, voivat tiedonkulkuun liittyvät asiat jäädä opettajille epäselviksi. Erilaiset tietosuoja-asetukset saattavat vaikeuttaa tiedon saamista oppilaita koskevissa asioissa, sillä lupa tiedon kulkuun täytyy saada niin monen tahon kautta. Tällöin häiriökäytöksen taustasyiden selvittäminen on pitkälti opettajan omalla vastuulla. Tiedon saaminen saattaa olla monimutkaista ja aikaa vievää, joka voi vaikuttaa opettajan halukkuuteen ottaa asioista selvää. Tiedonkulun sujuvuuteen tulisi panostaa niin koulukohtaisesti kuin kunnallisellakin tasolla.

Tarkastelemalla omaa toimintaansa avoimesti ja rohkeasti, opettaja voi huomata toimintamalleja, joilla hän tahattomasti ylläpitää tai aiheuttaa oppilaiden häiriökäytöstä (Karjalainen ym. 2022). Kuten tutkimustuloksissammekin nousi esiin, joskus häiriökäytöksen aiheuttajana voivat olla haasteet opettajan ja oppilaan välisessä vuorovaikutussuhteessa. Tulokset laajentavat aiempaa näkemystä siitä, että opettajan tulee myös reflektoida omaa työtään. Vuorovaikutuksen on todettu olevan merkittävä tekijä käytösongelmien vähentäjänä, mutta vastavuoroisesti myös lisääjänä (Aronen 2016). Opettajan olisikin hyvä pyrkiä luomaan luottamuksellisia ja toimivia suhteita niin oppilaiden kuin huoltajien kanssa, jotta vuorovaikutus ja yhteistyö olisi sujuvaa ja hedelmällistä.

Karjalaisen ja kumppaneiden (2022) tutkimuksessa on todettu, että merkittävin aikuisuuden selviytymistä ennustava tekijä lapsuudessa ei ole älykkyys tai kouluarvosanat, vaan se, miten

lapsi tulee toimeen toisten ihmisten kanssa. Tuloksiemme mukaan oppilaan vuorovaikutussuhteisiin liittyvät tekijät ovat yksi yleisimmistä häiriökäytöksen aiheuttajista. Oppilailla, joilla on haasteita käytöksessään, on usein haasteita myös sosiaalisissa taidoissa (Karjalainen ym. 2022). On perusteltua, että vuorovaikutustaitojen harjoitteluun kiinnitetään erityistä huomiota etenkin niiden oppilaiden kohdalla, joilla ilmenee eniten häiriökäytöstä.

Tulostemme mukaan luokassa ilmenevällä häiriökäytöksellä on kielteinen vaikutus luokan työrauhaan. Työrauhan ylläpitämisen taito on pedagogisen asiantuntijuuden rinnalla yksi opettajan ammatin keskeisimpiä haasteita (Holopainen ym. 2009). Holopainen ja kumppanit (2009) toteavat, että opettajankoulutuksessa painotetaan huomattavasti enemmän opettavan sisällön ja opetusmenetelmien hallintaan, kun taas luokanhallinnan taidot jäävät minimiin. Tuloksemme tukevat aikaisemman tutkimuksen tulosta siitä, että opettajien luokanhallintataidot ovat pitkälti kokemuksen ja oman perehtymisen kautta opittuja. Kehittymistä tapahtuu varmasti huomaamatta työuran varrella, mutta se vaatii myös opettajalta itseltään halua ja panostusta kehittymisen toteutumiseksi. Koulun tärkein perustehtävä on taata oppilaalle tavoitteellinen oppimisympäristö ja olennaisena osana tavoitteen saavuttamista on opettajan jatkuva pedagoginen kehittyminen (Soini ym. 2008). Opettajakoulutukseen olisikin tarpeellista lisätä ymmärrystä käyttäytymisongelmien varhaisesta ennaltaehkäisystä (Paananen ym. 2023), jotta myös vastavalmistuneilla opettajilla on keinoja kohdistaa pedagogista toimintaansa tehokkaasti kohdatessaan häiriökäytöstä.

5.2 Jatkotutkimusmahdollisuudet ja tulosten hyödyntämismahdollisuudet

Tutkimuksen tulokset opettajien havaitsemista häiriökäytöksen taustasyistä mukailivat aiheesta aikaisemmin tehtyjen tutkimusten tuloksia. Saimme laajaa informaatiota siitä, millaisia syitä opettajat tietävät tai arvelevat häiriökäytöksen aiheuttajiksi. Häiriökäytöksen taustasyitä voisi tulevaisuudessa tutkia määrällisillä menetelmillä ja vertailla taustasyiden toistuvuutta. Taustasyitä voisi myös vertailla sukupuolten ja ikäryhmien välillä. Aikaisemman tutkimuksen mukaan ulospäinsuuntautunutta häiriökäytöstä on havaittavissa enemmän pojilla, jolloin ongelma on helpompi tunnistaa (Paananen ym. 2023). Jatkotutkimusmahdollisuutena samaa aihetta voisi myös tutkia sisäänpäin suuntautuneen häiriökäytöksen näkökulmasta, ja pohtia, miten sitä voisi havaita ja kohdata paremmin.

Moniammatillisen yhteisön rakenteisiin ja mahdollisiin haasteisiin olisi myös mielenkiintoista syventyä tarkemmin. Tuentarpeen muutos herätti huolta opettajien keskuudessa, joten olisikin ajankohtaista tutkia opettajien näkemyksiä tuen uudistuksesta. Osa opettajista mainitsi häiriökäytöksen lisääntyneen viime vuosina kokemuksensa perusteella. Olisi mielenkiintoista tutkia, mihin tämä ajatus pohjautuu ja mitä muutoksia ajatellaan tapahtuneen. Häiriökäytöksen taustasyiden tarkastelua voisi myös jatkaa tutkimalla opettajien keinoja kohdata sitä. Tämänkin tutkimuksen tutkimusaineistossa sivuttiin opettajien keinoja kohdata häiriökäytöstä.

Tutkimus antaa opettajille syyn panostaa häiriökäytöksen taustasyiden selvittämiseen. Se voi antaa myös oppilaiden huoltajille syyn tarkastella lapsen käytöstä ja siihen juontaneita mahdollisia syitä tarkemmin. Tutkimus saattaa herättää oppilaiden huoltajissa ajatuksia siitä, kuinka tärkeää on informoida koulua kotona tapahtuvista asioista. Huoltajat ja opettajat voivat saada käsityksen siitä, olisiko näitä syitä entistä tärkeämpää pohtia yhteistyössä koulun ja kodin kanssa.

5.3 Tutkimuksen luotettavuus

Tutkimuksen analyysissä tulee ottaa huomioon laadullisen tutkimuksen luotettavuus. Tuomen & Sarajärven mukaan (2018) laadullisessa tutkimuksessa, joka toteutetaan haastattelulla, kysymys mahdollisuudesta ymmärtää toista on kaksisuuntainen. Toisaalta kysymys on siitä, miten haastattelijan on mahdollista ymmärtää haastateltavaa ja miten taas haastateltava ymmärtää tutkijan laatimaa tutkimusraporttia. Tutkimuksessa oli kaksi tutkijaa ja aineiston analysoijaa, mikä lisää tutkimustulosten luotettavuutta, sillä tutkimus ei perustu vain yhden tutkijan analysointikykyyn. Aineistoa analysoidessa pyrimme olemaan mahdollisimman objektiivisiä, ja ajattelemaan reflektiivisesti. Analysoimme haastattelut objektiivisesti niin, että myös lukija voi löytää tekstistä samat asiat kuin tutkija, riippumatta siitä onko hän asiasta samaa mieltä vai ei (Hirsjärvi & Hurme 2007).

Haastattelun luotettavuutta saattoi heikentää haastateltavan taipumus antaa sosiaalisesti hyväksyttäviä vastauksia (Hirsjärvi & Hurme 2007) etenkin aiheen ollessa arkaluontoinen. Pyrimme kuitenkin muotoilemaan kysymykset ja kysymään tarkentavia kysymyksiä niin, että haastateltavat vastaisivat mahdollisimman totuudenmukaisesti kysymyksiin. Emme antaneet

tutkimuskysymyksiä haastateltaville etukäteen, jotta he eivät ehtisi pohtia niitä liikaa, vaan vastaisivat ensimmäisen ajatuksensa kysymyksestä. Tutkimme yksittäisten opettajien näkemyksiä, joten haastateltavien opettajien vastaukset perustuivat heidän subjektiivisiin kokemuksiinsa.

Lähteet

- Alanko, K. (2026). *Poissaolojen taustasyiden ja kokonaistilanteen selvittäminen*. Opetushallitus. <https://www.oph.fi/fi/teemat-ja-kehittaminen/poissaolojen-taustasyiden-ja-kokonaistilanteen-selvittaminen>
- Aronen, E. (2016). Lasten häiriökäyttäytyminen. *Duodecim*, 132(10). <https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/d5303495-9cd1-4bc1-acdb-03e175aa0996/content>
- Brunila, K., & Siivonen, P. (2016). Preoccupied with the self: Towards self-responsible, enterprising, flexible, and self-centred subjectivity in education. *Discourse: Studies in the Cultural Politics of Education*. <https://doi.org/10.1080/01596306.2014.927721>
- Hirsjärvi, S., & Hurme, H. (2007). *Tutkimushaastattelu: Teemahaastattelun teoria ja käytäntö*. Tammi.
- Holopainen, P., Järvinen, R., Kuusela, J., & Packalen, P. (2009). *Työrauha tavaksi*. Opetushallitus. <https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/holopainen-p.-et-al.-työrauha-tavaksi-kohtaaminen-toimintakulttuuri-ja-pedagogiikka-koulun-arjessa.-2009.pdf>
- HUS. (2024). Rehtorikyselystä selviää koululaisten mielenterveyshaasteiden lisääntyneen. <https://www.hus.fi/ajankohtaista/rehtorikyselysta-selviaa-koululaisten-mielenterveyshaasteiden-lisaantyneen>
- Karjalainen, P., Pihlaja, P., Koskenalho, N., Palosaari, O., & Kouvonen, P. (2022). *Tukea arkeen! Keinoja lasten ja nuorten emotionaalisten, sosiaalisten ja käyttäytymisen taitojen tukemiseksi*. Opetushallitus. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Tukea_arkeen.pdf
- Kulinna, P. H., Cothran, D., & Regualos, R. (2003). Development of an instrument to measure student disruptive behavior. *Measurement in Physical Education and Exercise Science*, 7(1).
- Lanas, M., & Brunila, K. (2019). Bad behaviour in school: A discursive approach. *British Journal of Sociology of Education*. <https://doi.org/10.1080/01425692.2019.1581052>

- Luoma, I. (2022, October 17). Lasten ja nuorten uhmakkuus- ja käytöshäiriöt. *Terveyskirjasto*. <https://www.terveyskirjasto.fi/dlk00382>
- Matilainen, M., & Puustinen, M. (2024, February 6). Haastava käyttäytyminen. *Opettajan Tietopalvelu*.
https://www.opettajantietopalvelu.fi/artikkelit/haastava_kayttaytyminen_koulussa
- Marttinen, S., & Pitkänen, J. (2013). *Häiritsevästi käyttäytyvien oppilaiden opettaminen pienryhmässä* [Opinnäytetyö, Tampereen ammattikorkeakoulu]. Theseus.
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/64932/Marttinen_Pitkanen.pdf
- OECD. (2014). *A teachers' guide to TALIS 2013: Teaching and learning international survey*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/9789264216075-en>
- Paananen, M., Karhu, A., & Savolainen, H. (2023). Individual behavior support in positive behavior support schools in Finland. *International Journal of Developmental Disabilities*.
- Powers, C., & Bierman, K. L. (2013). The multifaceted impact of peer relations on aggressive-disruptive behavior in early elementary school. *Developmental Psychology*, 49(6).
- Soini, T., Pietarinen, J., & Pyhältö, K. (2008). Pedagoginen hyvinvointi peruskoulun opettajien työssä. *Aikuiskasvatus*, (4).
- Tuomi, J., & Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi* (Uudistettu laitos). Tammi.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. (2019). *Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja 3/2019*.
- Vallinkoski, A. (2025, November 17). Onko työelämä rikki? *Opettaja-lehti*.
<https://www.opettaja.fi/tyossa/onko-tyoelama-rikki/>
- Viitala, R. (2014). *Jotenkin häiriöks* [Väitöskirja, University of Jyväskylä].
https://jyx.jyu.fi/jyx/Record/jyx_123456789_44052
- Von der Pahlen, B., & Marttunen, M. (2013). Käytöshäiriöt. Teoksessa M. Marttunen, T. Huurre, T. Strandholm, & R. Viialainen (Toim.), *Nuorten mielenterveyshäiriöt: Opas nuorten parissa työskenteleville aikuisille*. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.

<https://www.julkari.fi/server/api/core/bitstreams/a0ac9834-60ff-481b-b850-6d821c61ee9a/content>

Liitteet

Liite 1 Haastattelukutsu

Hei,

Olemme kaksi kolmannen vuoden luokanopettajaopiskelijaa Turun yliopistosta. Teemme kandidaatin tutkielmaa opettajien käsityksistä oppilaiden häiriökäytöksen taustalla olevista syistä. Oppilaiden häiriökäytös on koulumaailmassa arkipäivää ja olemme kiinnostuneita selvittämään, millainen käsitys opettajilla on siitä, mistä häiriökäytös voisi johtua.

Toteutamme tutkimuksen laadullisin tutkimusmenetelmin puolistrukturoidulla haastattelulla. Etsimme tutkimukseen haastateltaviksi alakoulun opettajia. Haastatteluun osallistuminen on vapaaehtoista ja sen voi keskeyttää koska tahansa. Löydät tietosuojalomakkeen viestistä liitteenä.

Näin olemme määritelleet häiriökäytöksen tutkimuksessamme:

“Häiriökäytöstä ilmentävälle oppilaalle on ominaista laaja-alainen toisten hyvinvoinnista, oikeuksista ja säännöistä piittaamaton käytös, jolloin henkilö voi käyttäytyä toistuvasti aggressiivisesti, impulsiivisesti tai uhmakkaasti. Tutkimuksessa keskitymme tutkimaan syitä sellaisen häiriökäytöksen takana, joka on näkyvää ja jolla on selvä negatiivinen vaikutus oppitunnin kulkuun ja muiden oppilaiden oppimisympäristöön.”

Keskitymme tutkimuksessamme tutkimaan keskitasoisen ja vakavan häiriökäytöksen taustalla olevia syitä. Haastattelun tukena käytämme PECEI-kyselystä mukailtua taulukkoa, jossa on käytännön esimerkkejä siitä, miten keskitasoisen ja vakava häiriökäytös voi ilmetä. Taulukko löytyy viestin liitteistä, joten voit tutustua siihen jo etukäteen.

Yt.

Vilma Vuokko ja Salla Hautamäki

Liite 2 Haastattelurunko

1. Mikä opettaja olet?
2. Mitä luokka-astetta opetat?
3. Kuinka monta vuotta sinulla on opetuskokemusta?
Määritellään häiriökäytös tässä välissä vielä suullisesti
4. Oletko havainnut määritelmämme mukaista häiriökäytöstä oppilaissa?

- a. Jos kyllä, kuinka paljon?
5. Millä tavalla koet oppilaiden häiriökäytöksen häiritsevät tunnin kulkua?
6. Uskotko, että oppilaan häiriökäytöksen taustalla on aina jokin syy?
7. Kuinka hyvin koet olevasi tietoinen häiriökäytöksen taustalla olevista syistä?
- a. Mitä syitä tiedät häiriökäytöksen taustalla olevan?
- b. Entä mitä syitä arvelet häiriökäytöksen taustalla olevan?
8. Mistä olet saanut käsityksesi tai tietosi häiriökäytöksen taustalla olevista syistä?
9. Antaako tieto oppilaan häiriökäytöksen taustalla olevista syistä valmiuksia toimia häiriökäytöstä vastaan?
- a. Jos kyllä, niin millä tavalla?

Liite 3 Tietosuojalomake

Rekisterin nimi	Opettajien käsityksiä oppilaiden häiriökäytöksen taustalla olevista syistä
Rekisterinpitäjä	Vilma Vuokko, +358 44 504 3898, vevuok@utu.fi Turun yliopisto, Kasvatustieteiden tiedekunta, Opettajankoulutuslaitos, Assistentinkatu 5, 20500 Turku
Tutkielman ohjaaja	Elisa Vilhunen, elisa.vilhunen@utu.fi
Henkilötietojen käsittelyn Tarkoitukset ja käsittelyn oikeusperuste	Tutkimuksessa kerätään haastatteluita, joissa kysytään opettajien käsityksiä oppilaiden häiriökäytöksen taustalla olevista syistä. Sähköpostiosoitteita käytetään haastattelukutsun lähettämiseen. Opettajat vastaavat kysymyksiin omien kokemuksiansa ja havaintojensa pohjalta. Henkilötietojen EU:n yleisen tietosuojasetuksen 6 artiklan mukaisena käsittelyperusteena on ☒ käsittely on tarpeen tieteellistä tutkimusta varten (yleinen etu 6 art. 1 e-kohta) ☐ rekisteröity on antanut suostumuksensa henkilötietojen käsittelyyn (suostumus 6 art. 1 e-kohta) ☐ muu mikä _____
Henkilötietojen EU:n yleisen tietosuojasetuksen 6 artiklan mukaisena käsittelyperuste	Käsittely on tarpeen tieteellistä tutkimusta varten (yleinen etu 6 art. 1 e-kohta) Käsittely perustuu yliopistolain (558/2007) 2§:ssä asetettuun yliopiston tehtävään ja sen toteuttamiseen yleisen edun nimissä.
Käsiteltävät henkilötietoryhmät	Rekisteriin talletetaan rekisteröidystä seuraavia tietoja: Opettajanimike, opetuskokemus ja opetettava luokka-aste

Henkilötietojen vastaanottajat ja vastaanottajaryhmät	Tietoja ei siirretä eikä luovuteta tutkimusparin tai tutkimusohjaajan ulkopuolelle.
Tiedot tietojen siirrosta kolmansiin maihin	Henkilötietoja ei luovuteta EU:n tai Euroopan talousalueen ulkopuolelle.
Henkilötietojen säilyttämisaika tai sen määrittämisen kriteerit	Haastattelunauhoitteista kirjoitetaan tekstitiedostot ja nauhoitteet tuhoataan. Samalla tutkimusaineistosta poistetaan suorat tunnistetiedot. Tutkimusaineistoa saatetaan hyödyntää pro gradu -tutkielmassa myöhemmin. Tietoja säilytetään Turun yliopiston tietoturvajärjestelmässä enintään 31.12.2029 asti, jonka jälkeen aineisto hävitetään tietoturvallisesti.
Rekisteröidyn oikeudet	Rekisteröidyllä on oikeus pyytää pääsy häntä itseään koskeviin henkilötietoihin sekä oikeus pyytää tietojensa oikaisemista tai poistamista taikka käsittelyn rajoittamista tai vastustaa niiden käsittelyä. Oikeutta henkilötietojen poistamiseen ei sovelleta tieteellisessä tai historiallisessa tutkimustarkoituksessa silloin, kun poisto-oikeus todennäköisesti estää käsittelyn tai vaikeuttaa sitä suuresti. Poisto-oikeuden toteuttamista arvioidaan tapauskohtaisesti. Rekisteröidyllä on oikeus tehdä valitus valvontaviranomaiselle.
Tiedot siitä, mistä henkilötiedot on saatu	Tiedot kerätään suoraan vapaaehtoisesti tutkimukseen osallistuneilta.
Tiedot automaattisen päätöksenteon ml. profiloinnin olemassaolosta	Tietoja ei käytetä automaattiseen päätöksentekoon tai profiloinnin tekemiseen.